

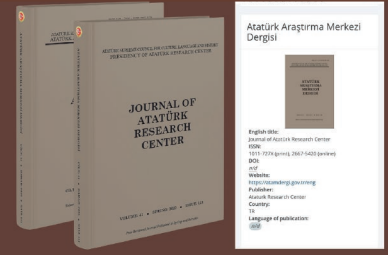

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

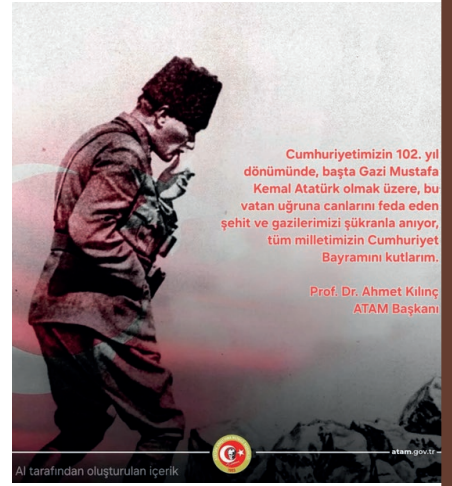
ATAM BÜLTEN

01-31 EKİM 2025

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

ATAM Dergisi
Index Copernicus
International
Master List
Veri Tabanında

**TÜRKİYE
CUMHURİYETİ TARİHİ
1-2-3**

Yüzün üzerinde yazarın katkısı ve geniş bir editör kadrosu ile hazırlanan Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1-2-3; 19. yüzyıldan başlayarak 2000'li yılların başına değin Türkiye tarihine ışık tutmaktadır.

Yayınlar

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi
1-2-3 Yayınlandı

Fuarlar

ATAM
6. İzmir Kitap Fuarında

Etkinlikler

"Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı"
Düzenlendi

"Benim en büyük eserim, Türkiye Cumhuriyeti'dir."

K. Atatürk

İÇİNDEKİLER

01

BAŞKANLIK MAKAMI

Ziyaretler

8-9

ATAM Başkanı Ahmet Kılınç
Profesörlük Ünvanı Aldı

10-11

Mardin’de Millî Kütüphane Hazinele
Paneli ve Sergisi

12-13

Cumhuriyet’in İlanının 102. Yıl Dönümü

14

Cumhurbaşkanlığı Özel Programı

15

02

BİLİMSEL ETKİNLİKLER

Rize’de “Tarihi, İdari Yapısı, Nüfusu,
Siyasi ve Sosyokültürel Özellikleri
Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı”

17-18

Japonya’da “Atatürk ve Aile Sergisi”

19-20

03

YAYINLAR

ATAM Dergisi Index Copernicus
International Master List Veri
Tabanında

22-23

Baskısı Yapılan Yayınlar

24-25

İÇİNDEKİLER

04

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

27

Gaziantep Belediyesi Kültür A.Ş.
Yetkililerinden ATAM'a Ziyaret

28

05

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

30

06

FUARLAR

ATAM 22. Ankara Kitap Fuarı'nda

32

ATAM 12. Çorum Kitap ve Kültür
Günlerinde

33

ATAM 6. İzmir Kitap Fuarında

34

07

KURUM İÇİ FAALİYETLER

Türk Dünyası Çalışma Grubu Toplantısı

36

Hukuk Tarihi Çalışma Grubu Toplantısı

36

Yayın Komisyonu Toplantısı

37

Sürelî Yayın Komisyonu Toplantısı

37

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu
Toplantısı

38

Atatürk Albümü Toplantıları

39

İÇİNDEKİLER

08

YAKINDA

Atatürk ve Aile Sergisi

41-42

Ankara Hukuk Mektebi'nin
100. Yılı Paneli

43-44

ATAM Yayınları Şanlıurfa ve
Erzurum Kitap Fuarlarında

45

Basımı Yapılacak Eserler

46

09

BİLİM KURULU ÜYELERİNDEN

Doç. Dr. Melikşah AYDIN

48-49

Prof. Dr. Hakan UZUN

50-52

Prof. Dr. Ayten SEZER ARIĞ

53-55

Prof. Dr. Orhan AVCI

56-59

Prof. Dr. Tahir KODAL

60-62

Prof. Dr. Sevtap DEMİRCİ

63

10

HABERLEŞME ÜYELERİNDEN

Prof. Dr. Hüseyin KALEMLİ

65-67

Doç. Dr. Seda BAYINDIR ULUSKAN

68-69

01

BAŞKANLIK MAKAMI

ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç'tan Rize Valisi İhsan Selim Baydaş'a Ziyaret

2-3 Ekim 2025 tarihinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde düzenlenen “Tarihi, İdari Yapısı, Nüfusu, Siyasi ve Sosyokültürel Özellikleriyle Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı” münasebetiyle Rize’de bulunan ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç, Rize Valisi İhsan Selim Baydaş’ı makamında ziyaret etti.

TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkan Yardımcısından ATAM Başkanına Ziyaret

TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Nurper Güz, ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç'ı makamında ziyaret etti.

ATAM Başkanı Ahmet Kılınç Profesörlük Ünvanı Aldı

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı Ahmet Kılınç profesörlük ünvanı aldı. Bu vesileyle kendilerine ATAM'dan, diğer kurumlardan ve öğrencilerden çeşitli tebrik ziyaretlerinde bulunuldu.

ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç Mardin’de Millî Kütüphane Hazineleleri Paneli ve Sergisine Katıldı

ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç, Türkiye Kültür Yolu Festivali kapsamında, 18 Ekim 2025 tarihinde Mardin etkinliklerinin ilki olarak düzenlenen “Millî Kütüphane Hazineleleri: Mardin Şer’iye Sicillerinde Toplumsal Yaşam ve Aile Paneli” ile “Millî Kütüphane Hazineleleri: Mardin Şer’iye Sicillerinde Toplumsal Yaşam ve Aile Sergisi”ne katıldı. Moderatörlüğünü Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İbrahim Özcoşar’ın üstlendiği programda, ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç, “1917 Hukuk-ı Aile Kararnamesinin Türk Hukuk Tarihi Açısından Ehemmiyeti” başlıklı sunumunda Osmanlı hukuk sisteminde aile yapısının değişimi ve bu kararnameyle getirilen yenilikleri değerlendirdi.

ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç Cumhuriyet'in İlanının 102. Yıl Dönümü Münasebetiyle Kutlama Mesajı Yayımladı

✦ AI tarafından oluşturulan içerik

atam.gov.tr

ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç Cumhurbaşkanlığı Özel Programına Katıldı

ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın 102. Yılı kutlamaları kapsamında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleri ve

devlet erkânının katılımlarıyla Cumhurbaşkanlığı Külliyesi Sergi Salonu'nda gerçekleştirilen özel programa katıldı.

02

BİLİMSEL ETKİNLİKLER

Rize’de “Tarihi, İdari Yapısı, Nüfusu, Siyasi ve Sosyokültürel Özellikleriyle Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı” Düzenlendi

Atatürk Araştırma Merkezi ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi iş birliğinde 2-3 Ekim 2025 tarihlerinde gerçekleşen “Tarihi, İdari Yapısı, Nüfusu, Siyasi ve Sosyokültürel Özellikleriyle Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı” açılış töreni 2 Ekim 2025 tarihinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi Konferans Salonu’nda yapıldı.

Törende Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Göktuğ Dalgıç, Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç ve 28. Dönem AK Parti Ankara Milletvekili Ömer İleri, telekonferans yöntemiyle açılış konuşmalarını yaptı.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi ve ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Zehra Aslan'ın moderatörlüğünde düzenlenen açılış panelinde, Prof. Dr. Zehra Aslan "Hemşin Tarihi Projesi Hakkında Bilgilendirme", Prof. Dr. Birsen Karaca "Hemşin Bölgesi Üzerine Genel İzlenimler" ve Prof. Dr. Ümit Fafo Telatar "Hemşin'i Konu Alan Propaganda Faaliyetleri" başlıklı sunumlarını gerçekleştirdi.

"TARİHİ, İDARİ YAPISI, NÜFUSU, SİYASİ VE SOSYOKÜLTÜREL ÖZELLİKLERİYLE RİZE HEMŞİN BÖLGESİ"

ÇALIŞTAYI

AÇILIŞ: 2 EKİM 2025

ÇALIŞTAY PROGRAMI

AÇILIŞ PANELİ
Moderatör: Prof. Dr. Zehra ASLAN

I. OTURUM
 COĞRAFYA-İDARİ YAPI-NÜFUS
Oturum Başkanı:
 Prof. Dr. Ümit Fafo TELATAR

II. OTURUM
 SOSYOEKONOMİK HAYAT
Oturum Başkanları:
 Doç. Dr. Eyüp KUL
 Doç. Dr. Burak Gani EROL

2 EKİM

III. OTURUM
 KÜLTÜR
Oturum Başkanı:
 Prof. Dr. Ali GÜVELOĞLU

IV. OTURUM
 GÖÇ-PROPAGANDA-SİYASET
Oturum Başkanı:
 Prof. Dr. Birsen KARACA

3 EKİM

DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ OTURUMU

RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
 Kongre ve Kültür Merkezi Konferans Salonu

 2-3 EKİM 2025

 09.00-18.00

 bilgi@atam.gov.tr
www.atam.gov.tr

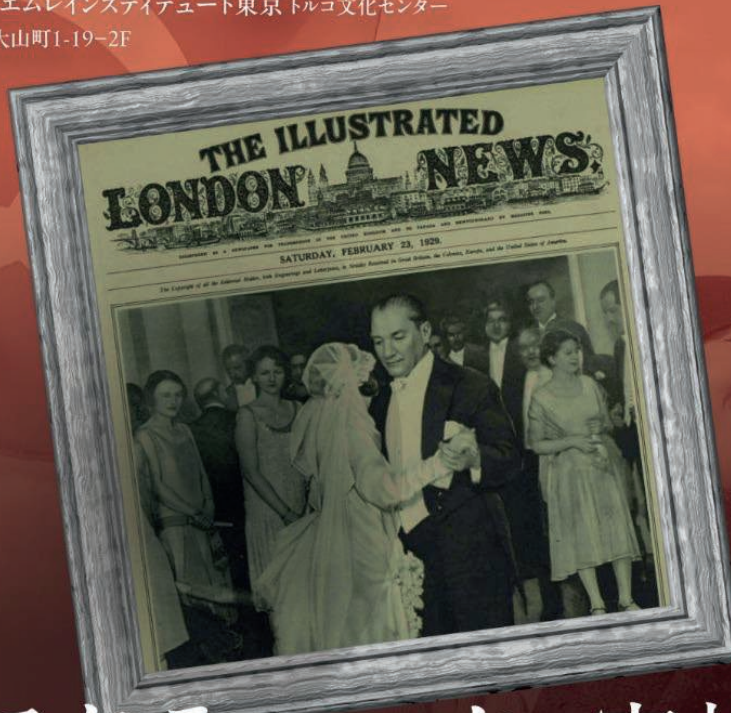
Japonya'da “Atatürk ve Aile Sergisi”

2025

10.30(水)-11.14(金)

*10月30日 11:00am 記念オープニング

時間: 11:00-17:00 休館日: 日曜日・祝日

会場: ユネスコ・エムレインスティテュート東京 トルコ文化センター
渋谷区大山町1-19-2F

アタテュルクと家族観

第 102 回トルコ共和国建国記念日
特別写真パネル展

本展示会は、アタテュルク自身の家庭環境から形成された家族観と、共和国建国のリーダーとしてアタテュルクが掲げた国家理念としての家族制度を包括的・戦略的視点から明らかにするものです。アタテュルクとその家族の私的文書、写真、書簡と共に共和国初期の家族制度に関する法的・社会的整備に関する公文書などの資料が展示されます。

ユネスコ・エムレインスティテュート東京はトルコの政府機関として公的な国際文化交流機関であり文化や言語の紹介活動を行っています。

ユネスコ・エムレインスティテュート東京
トルコ文化センター
渋谷区大山町1-19-2F
03-6452-9258
tokyo@yunusemre.or.jp

bilgi@atam.gov.tr -
www.atam.gov.tr

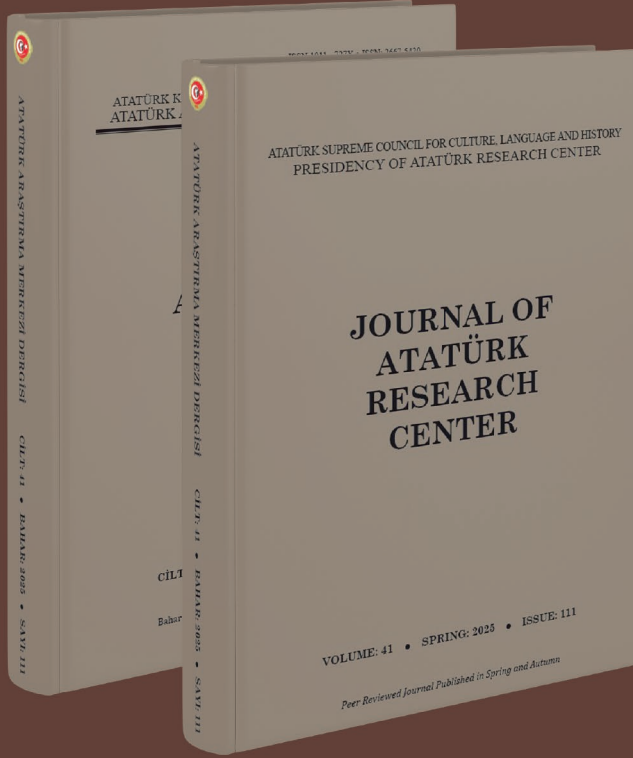

Atatürk Araştırma Merkezi tarafından ve Yunus Emre Enstitüsü Tokyo Koordinatörlüğü'nün katkılarıyla 30 Ekim 2025 tarihinde Japonya'nın Tokyo kentinde "Atatürk ve Aile Sergisi" açıldı. Serginin açılışına ev sahibi Yunus Emre Enstitüsü Tokyo Koordinatörü Prof. Dr. Ayşe Nur Tekmen, T.C. Tokyo Büyükelçisi Oğuzhan Ertuğrul ile çok sayıda Türk ve Japon yetkililer ve vatandaşlar katıldı. Sergi 14 Kasım tarihine kadar ziyaret edilebilecektir.

03

YAYINLAR

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Atatürk Araştırma Merkezi
Dergisi

English title:
Journal of Atatürk Research Center
ISSN:
1011-727X (print), 2667-5420 (online)
DOI:
n/d
Website:
<https://atamdergi.gov.tr/eng>
Publisher:
Ataturk Research Center
Country:
TR
Language of publication:
n/d

ATAM Dergisi Index Copernicus International Master List Veri Tabanında

atam.gov.tr

ATAM Dergisi Index Copernicus International Master List Veri Tabanında

*Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı'nın süreli, hakemli akademik yayını olan Atatürk Araştırma Merkezi (ATAM) Dergisi, Avrupa'nın seçkin indekslerinden biri olan ve ülkemizde birçok üniversite tarafından "alan indeksi" olarak kabul edilen **Index Copernicus International Master List** veri tabanında indekslenmeye başladı.*

atam.gov.tr

Habere ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1-2-3 Yayınımlandı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ 1-2-3

Yüzün üzerinde yazarın katkısı ve geniş bir editör kadrosu ile hazırlanan **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1-2-3**; 19. yüzyıldan başlayarak 2000'li yılların başına değin Türkiye tarihine ışık tutmaktadır.

Türkiye'nin son iki yüz yıllık tarihini titiz bir kronoloji ile ele alan ve uzun soluklu bir çalışmanın ürünü olan üç ciltlik eser, Cumhuriyet tarihi araştırmaları alanında öncü bir kurum olan Atatürk Araştırma Merkezi tarafından basılı olarak yayımlandı. Yüzün üzerinde yazarın katkısı ve geniş bir editör kadrosu ile hazırlanan eser, 19. yüzyıldan başlayarak 2000'li yılların başına değin Osmanlı'nın tarih sahnesinden çekilinceye kadar uzanan süreçteki ıslahat çabalarını, savaşı, barışı, Millî Mücadele'yi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu, Atatürk Dönemi'ni, İkinci Dünya Savaşı yıllarını, Soğuk Savaş'ın başlamasını, çok partili hayata geçişi, yoğun iç ve dış siyasi gelişmeleri; askerî, sosyal ve kültürel konulara da değinerek aktarırken dış dünyadaki siyasi durum ve dünya tarihinde yer alan önemli gelişmelere de yer vermektedir.

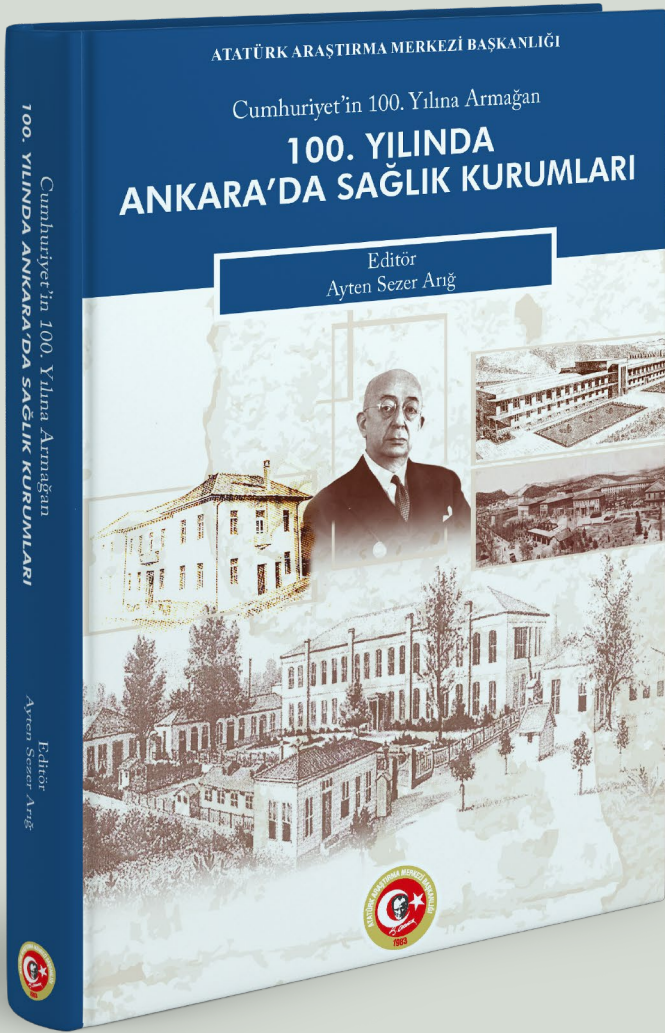

atam.gov.tr

Eseri satın almak için
QR kodu okutabilirsiniz

ATAM Yayınlarına Bir Yenisi Eklendi

Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar Ankara'daki sağlık kurumlarının tarihsel serüvenini kapsamlı bir biçimde ortaya koyarak Refik Saydam Hıfzıssıhha Müessesesi'nden Gülhane Askerî Tıp Akademisi'ne, Ankara Numune Hastanesi'nden Ankara Tıp Fakültesi'ne kadar pek çok kurumun kuruluş öyküsünü ve gelişim sürecini arşiv belgeleri ışığında titizlikle inceleyen, editörlüğünü Prof. Dr. Ayten Sezer Arıç'ın üstlendiği ve on bir bölümden oluşan "100. Yılında Ankara'da Sağlık Kurumları" başlıklı eser, yalnızca kurum tarihlerini aktarmakla kalmayıp aynı zamanda Cumhuriyetin sağlık politikalarının nasıl şekillendiğini, toplum sağlığının hangi imkânlar ve bilimsel temeller üzerinde yükseldiğini de gözler önüne sermektedir.

Eseri satın almak için
QR kodu okutabilirsiniz

04

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Atatürk Ansiklopedisi'ne 8 Yeni Madde Eklendi

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Atatürk Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen İndirin
App Store

Hemen İndirin
Google Play

ATATÜRK
ANSİKLOPEDİSİ

Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar geçen sürede yaşadığı mekânlar, öncülük ettiği inkılaplar, yönettiği tarihsel süreçler ve dönemin önemli şahsiyetleri hakkında doğru ve birincil kaynaklara dayalı bilgi sunmak amacıyla 5 yıl önce dijital yayın hayatına başlayan Atatürk Ansiklopedisi'ndeki madde sayısı 1379'a ulaştı. Yayına başladığı günden bu yana 12 milyona yakın erişim alan Atatürk Ansiklopedisi'ne Ekim ayında aralarında Büyük Taarruz, Behçet Necatigil ve Edwin Carleton Wilson hakkında maddelerin bulunduğu 8 yeni ansiklopedi maddesi eklendi. Ansiklopedide erişime açılan en güncel başlık ise, Ahmet Muhtar Mollaoglu (1870-1934) ile ilgilidir.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

Tümü

AHMET MUHTAR MOLLAOĞLU (1870-1934)
Diplomat, Siyasetçi
Ahmet Muhtar Bey, 8 Kasım 1870'te (H. 13 Şaban 1287) Çanakkale'de doğmuştur. Babası Birinci Sınıf Dava Vekillerinden Divriğilli Hasan Paşa, annesi Zehra Hanım'dır. Eğitim hayatına Çana...

Asil Kaya

EDWIN CARLETON WILSON (1893-1972)

Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye Büyükelçisi, Yapmış Amerikalı Diplomat
Edwin Carleton Wilson, 7 Şubat 1893 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri'nin Florida eyaletinin Putnam şehrine bağlı Palatka kasabasında doğmuştur. Babası Henry Seth Wilson (1847-1906) Florida'da end...

Çağatay Benhür
Doğan Can Aktan

SAFFET ARIKAN (1887-1947)

Türk Askeri, Devlet Adamı, Siyasetçi Ve Diplomat

Saffet Arıkan, 26 Kasım 1887'de Erzincan'da doğmuştur. Bazı kaynaklarda doğum tarihi 1888 olarak gösterilse de askerî kayıtlarda "R&ucir;mi 1302" olarak yer almakta, bu da Miladi takvimde 1887'ye kar...

Esra Müjgan Karataş

TAHİR ALANGU (1915-1973)

Eleştirmen, Halk Bilimci, Çevirmen, Edebiyat Öğretmeni

Tahir Alangu, 24 Aralık 1915'te, İstanbul'da Beşiktaş'ın Muradiye Mahallesi'nde doğmuştur. Ancak nüfus cüzdanı 14 Temmuz 1916 tarihinde alınmış ve doğum tarihi olarak bu tarih yazılmıştır. Asıl adı M...

Havva Özer Hafçı

HAKKI ATAMULU (1912-2006)

Türk Heykeltıraş

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk heykeltıraşlarından Hakki Atamulu, 7 Nisan 1912 tarihinde, o dönemde Neveşehir'in bir köyü olan, eski adıyla Melagobia olarak bilinen bugünkü Derinkuyu ilçesinde dünyaya gel...

Eray Karaketir

BEHÇET NECATİGİL (1916-1979)

Türk Şair, Yazar, Çevirmen, Edebiyat Öğretmeni

Behçet Necatigil, 14 Nisan 1916'da İstanbul Fatih'te dünyaya gelmiştir. Tam adı Mehmet Behçet Gönül'dür. Babası, Sarıyer ve Beyoğlu müftülükleri yapmış olan müderris, vaiz Mehmet Necati Efendi, annesi...

Havva Özer Hafçı

Görüntülenme Sayısı: 11.355.874

Atatürk Ansiklopedisine
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Gaziantep Belediyesi Kültür A.Ő. Yetkililerinden ATAM'a Ziyaret

Gaziantep Belediyesi Kültür A.Ő. Genel Yayın Yönetmeni Muhammet Erdevir ile Ansiklopedi Bilimsel İçerik OluŐturma Koordinatörü Ali Gezginci, yerel Şehir ansiklopedisi oluŐturma süreci ve dijital ansiklopedicilik konularında bilgi alışverişinde bulunmak üzere 7 Ekim Salı günü ATAM'ı ziyaret etti.

Ziyaret kapsamında, dijital ansiklopedicilik alanındaki güncel çalışmalar, içerik oluŐturma yöntemleri ve olanakları üzerine değerlendirmeler yapıldı. Toplantıda ATAM Bilimsel  alıŐmalar Müdürü Selcan Koçaslan ve AYK BiliŐim Personeli Nurdođan Akdađ hazır bulundu.

Türk Dünyası Ansiklopedisi Zenginleşmeye Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Türk Dünyası Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen İndirin
App Store

Hemen İndirin
Google Play

TÜRK DÜNYASI
ANSİKLOPEDİSİ

Türk medeniyetinin izlerini taşıyan coğrafyalarda kurulmuş devletlere, yetişmiş önemli şahsiyetlere, meydana gelmiş olaylara, inşa edilmiş kültür ve medeniyete, kısacası Türk dünyasındaki zengin tarihî birikime yer verilmesi hedefiyle çalışmalarına aralıksız devam eden ve erişime açıldığı günden bu yana 55 binin üzerinde ziyaretçi alan ansiklopedide yayımlanan toplam madde sayısı 291'e ulaştı. Ansiklopediye son eklenen içerikler arasında Hüseyin Namık Orkun, Dilşad Hatun, Çokan Velihanov gibi maddeler dikkat çekmektedir.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

Tümü

ATSIZ
Hârezmşâhlar Devleti'nin İlk Hükümdarı
Atsız b. Muhammed b. Anuş Tekin, Sultan Sencer tarafından Hârezm valiliğine getirilen Kutbu'd-din Muhammed 522/1128) oğludur. Soy, Büyük Selçuklu devlet erkânından Bilge Tekin tara...
Fırat Umanç

14 Ekim 2025

ÇOKAN VELİHANOV
(1835-1865) – Kazak Halkının Yetiştirdiği İlk Modern Bilim Adamı, Aydın Ve Düşünür
Ailesi ve ÇocukluğuÇokan Velihanov, 1835 yılının Kasım ayında, günümüzde Kazakistan'ın Kostanay eyaletine bağlı olan Kuşmurın (Kuşburun) beldesinde dünyaya gelmiştir. Asıl adı Muhammed Hanifi idi; an...
Abdulvahap Kara

14 Ekim 2025

HÜSEYİN NAMIK ORKUN
Türk Tarihçi Ve Dil Bilimci
Hüseyin Namık Orkun, 31 Ocak 1902'de beş kuşaktır İstanbul'da yaşayan bir ailenin çocuğu olarak Kasımpaşa'da dünyaya gelmiştir. Babası Mehmet Hayri Efendi, annesi ise Münevver Hanım'dır. Ortaöğrenimin...
Ali Akar

14 Ekim 2025

FAİZ KAYMAK
(31 Mart 1904 – 27 Temmuz 1982)–Kıbrıslı Türk Lider, Öğretmen Ve Köşe Yazarı
Faiz Kaymak 1940'lı yıllarda Kıbrıslı Türklerin siyasi ve toplumsal haklarını korumak amacıyla oluşan ilk teşkilatlanma cabaları içinde aktif rol oynamış ve 1952 de Kıbrıs Türk Kurumları Federasyon (K...
Turhan Kaymak

14 Ekim 2025

ÇUVAŞ TÜRKLERİ
Orta İdil Bölgesinde Bir Türk Boyu
Çuvaşlar, kendilerini "Çıvas" olarak adlandıran, Rusya Federasyonu sınırları içinde çoğunlukla Çuvaşistan Cumhuriyeti'nde yaşayan bir Türk boyudur. Bu topluluk tarihsel ve dilsel olarak Türk dünyası i...
Bülent Bayram

13 Ekim 2025

06

FUARLAR

ATAM 22. Ankara Kitap Fuarı'nda

Atatürk Araştırma Merkezi, yakın dönem Türkiye tarihi alanında öncü yayınlardan oluşan kapsamlı bir seçkiyle 22. Ankara Kitap Fuarı'nda, 703 numaralı standta okurlarıyla buluştu. Fuar kapsamında, ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç Kurum standını ziyaret etti.

ATAM 12. Çorum Kitap ve Kültür Günlerinde

Atatürk Araştırma Merkezi, Kurum yayınlarından oluşan geniş bir seçki ile katıldığı TSO Fuar Alanı'nda, 10-19 Ekim 2025 tarihlerinde düzenlenen Çorum 12. Kitap ve Kültür Günlerinde okurlarla bir araya geldi.

ATAM 6. İzmir Kitap Fuarında

Atatürk Araştırma Merkezi, 17-26 Ekim 2025 tarihinde İzmir Kültürpark'ta düzenlenen 6. İzmir Kitap Fuarı kapsamında, Kurum yayınlarından oluşan geniş kapsamlı bir seçkiyle okurlarla buluştu.

KURUM İÇİ FAALİYETLER

Türk Dünyası Çalışma Grubu'nun 37. Toplantısı Yapıldı

Türk Dünyası Çalışma Grubu'nun 37 sayılı toplantısı, 8 Ekim 2025 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantı kapsamında 27 gündem maddesi görüşüldü ve yapılan değerlendirmeler sonucunda 7 maddenin ansiklopedide yayımlanmasına, 13 maddenin inceleyicilere gönderilmesine ve belirlenen yeni madde başlıklarının yazarlara sipariş edilmesine karar verildi.

Hukuk Tarihi Çalışma Grubu Toplantısı Düzenlendi

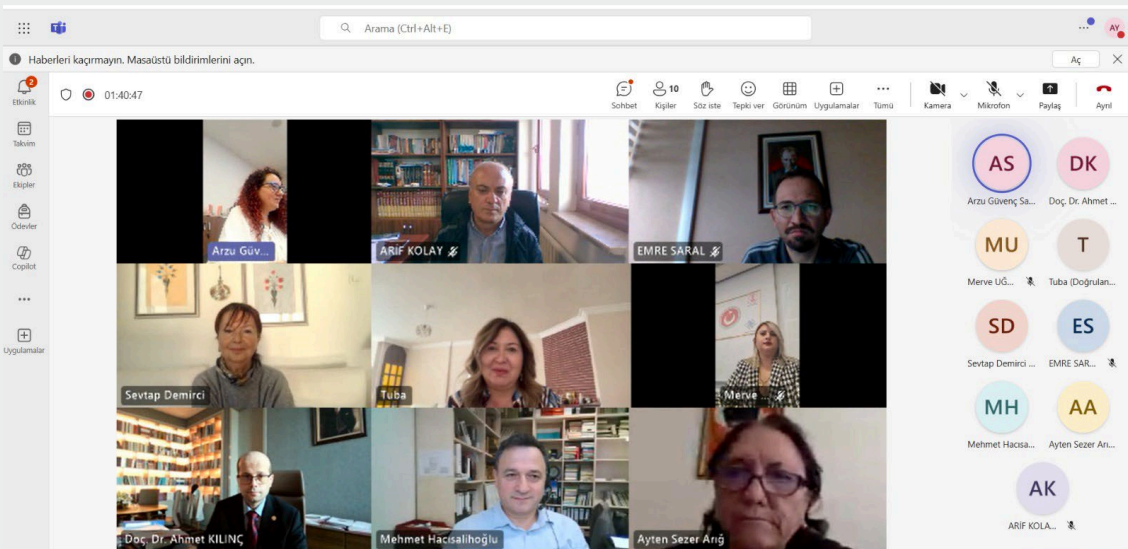
Hukuk Tarihi Çalışma Grubu 2025/3 sayılı toplantısını 9 Ekim 2025 Perşembe günü gerçekleştirdi.

Yayın Komisyonu Toplantısı Yapıldı

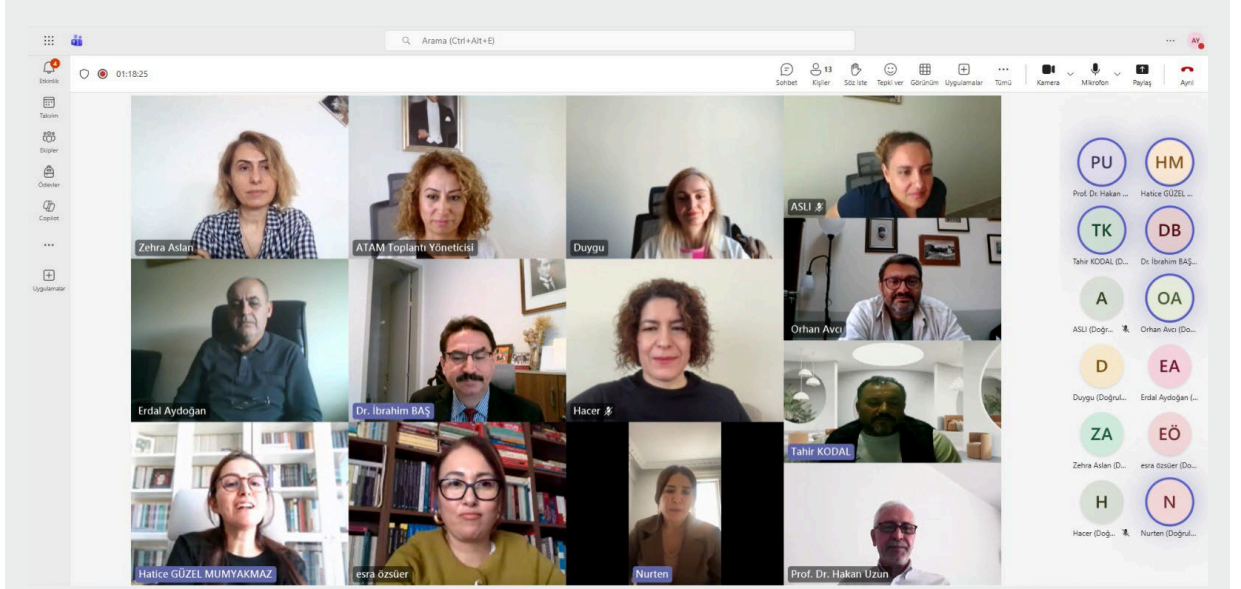
36. Yayın Komisyonu toplantısı 16 Ekim 2025 Perşembe günü gerçekleştirildi.

Sürelî Yayın Komisyonu Toplantısı Yapıldı

Sürelî Yayın Komisyonu'nun 21. toplantısı 20 Ekim 2025 Pazartesi günü gerçekleştirildi.

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu'nun 78. Toplantısı Yapıldı

78 sayılı Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu toplantısı 27 Ekim 2025 Pazartesi günü gerçekleştirildi.

Atatürk Albümü Toplantıları

ATAM tarafından hazırlanmakta olan Atatürk Albümü'nün çalışmalarını değerlendirmek ve görüş alışverişinde bulunmak üzere ATAM Başkanı Prof. Dr. Ahmet Kılınç başkanlığında iki toplantı gerçekleştirildi. Düzenlenen toplantılara ATAM Başkan Yardımcısı Arzu Güvenç Saygın ile ATAM Yüksek Kurum Uzmanları Erdem Ünlen ve Aynur Yavuz Akengin katıldı.

08

YAKINDA

Atatürk ve Aile Sergisi

ATAM tarafından 19-26 Kasım tarihleri arasında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde "Atatürk ve Aile Sergisi" düzenlenecektir. Sergi, Atatürk'ün ailesiyle olan ilişkilerini yansıtan kişisel belgeler, fotoğraflar, hatıralar ve yazışmaların yanı sıra, Cumhuriyet'in ilk yıllarında aile kurumuna yönelik gerçekleştirilen hukuki ve sosyal düzenlemelere dair arşiv belgelerini içerecektir. Ayrıca, Atatürk'ün Türk aile yapısına dair söylemleri, eğitim ve kadın hakları üzerinden aileyi güçlendirme yönündeki girişimleri ile aile kurumunun modernleşme sürecindeki merkezi konumu da sergi kapsamında ele alınacaktır. Böylece, hem Atatürk'ün şahsi hayatındaki aile algısını hem de Cumhuriyet'in inşasında Atatürk'ün aile kurumuna atfettiği stratejik rolü bütüncül bir bakış açısıyla ziyaretçilere aktarmak amaçlanmaktadır.

Açılış
19 KASIM 2025
SAAT: 14.00

**ATATÜRK
 VE AİLE**

Sergisi

**SERĞİ, ATATÜRK'ÜN AİLESİYLE OLAN İLİŞKİLERİNİ
 YANSITAN KİŞİSEL BELGELER, FOTOĞRAFLAR,
 HATIRALAR VE YAZIŞMALARIN YANI SIRA,
 CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA AİLE KURUMUNA
 YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ VE SOSYAL
 DÜZENLEMELERE DAİR ARŞİV BELGELERİNİ
 İÇERMEKTEDİR.**

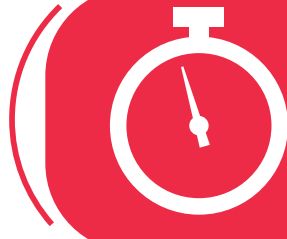
bilgi@atam.gov.tr -
 www.atam.gov.tr

TARİH: 19-26 KASIM

**YER: ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK
 FAKÜLTESİ BİNASI A BLOK KAT:1
 ÇANKAYA/ANKARA**

YENİ ETKİNLİK
ÇOK YAKINDA

Ankara Hukuk Mektebi'nin 100. Yılı Paneli

Atatürk Araştırma Merkezi Hukuk Tarihi Kolu tarafından Ankara Adliye Hukuk Mektebi'nin kuruluşunun 100. yıl dönümü olması nedeniyle 19 Kasım 2025 tarihinde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin iş birliğiyle "Ankara Hukuk Mektebi'nin 100. Yılı" başlıklı bir panel düzenlenecektir. Panelin amacı akademisyenler, hukukçular ve ilgili paydaşları bir araya getirerek açılışından itibaren 100 yıllık süreç içinde Ankara Hukuk Mektebi'nin Türk Hukuk Devrimi'nin öncülerinden biri olarak laik ve çağdaş hukuka olan katkılarını ve hukuk devrimindeki önderliğini ele almaktır.

ANKARA HUKUK MEKTEBİ'NİN

19 Kasım

2025

14.30

100. YILI Paneli

Moderatör

**Prof. Dr.
Erdal ONAR**
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ

Panelist

**Prof. Dr.
Ülker GÜRKAN**
ANKARA ÜNİVERSİTESİ (EMEKLİ)

"Ankara Hukuk Fakültesi
Masal Diyarından Anılar"

Panelist

**Prof. Dr.
Ahmet Nadi GÜNAL**
ANKARA ÜNİVERSİTESİ

"Atatürk'ün Işığında Parlayan
Asırlık Gelenek Ankara Hukuk"

Panelist

**Prof. Dr.
Nevin ÜNAL**
ANKARA ÜNİVERSİTESİ

"Türkiye'de Çağdaş Hukuk Eğitimi
Geçişin Sembolü Ankara Hukuk"

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mahmut Esat Bozkurt Konferans Salonu (A Blok)
Cemal Gürsel Caddesi No:58 Cebeci Kampüsü Cebeci/ANKARA

bilgi@atam.gov.tr
www.atam.gov.tr

ATAM Yayınları Şanlıurfa ve Erzurum Kitap Fuarlarında Okuyucularıyla Buluşacak

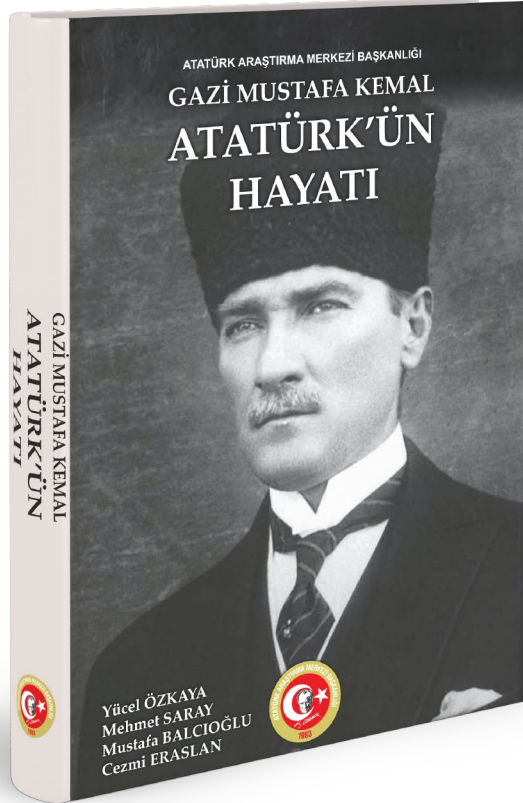
Atatürk Araştırma Merkezi, Kurum yayınlarından oluşan geniş kapsamlı bir seçkiyle, 21- 30 Kasım tarihlerinde düzenlenecek olan Doğu Anadolu Erzurum 7. Kitap Fuarı ve 8. Şanlıurfa Kitap Fuarı kapsamında okurlarla buluşacaktır.

**TEKRAR BASKI
ÇOK YAKINDA**

“Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Hayatı” Tekrar Baskısıyla Yeniden Okuyucuyla Buluşuyor

Mustafa Kemal Atatürk’ün hayatını, fikirlerini ve mücadelesini farklı yönleriyle ortaya koyan birçok değerli eseri bilim dünyasının ve kamuoyunun hizmetine sunan Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk’ün hayatını ve ilkelerini bütüncül bir yaklaşımla ele alan temel başvuru kaynaklarından biri olan “Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Hayatı” başlıklı eseri yoğun talebi karşılamak için tekrar baskısıyla okuyucunun istifadesine sunacaktır.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Doç. Dr. Melikşah Aydın, ATAM'ın "1926 Kanun-ı Medenîsi ve Türk Hukuk Tarihi Açısından Önemi" başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesini ve toplumsal dönüşüm hedeflerini somutlaştıran en temel hukuki metinlerden biri olan 743 sayılı Türk Kanun-ı Medenisi, erken Cumhuriyet'in hukuk birliği ve çağdaşlaşma hedeflerinin omurgasını oluşturmıştır. 2026 yılında 100. yıl dönümünü kutlayacak olan bu kanun, sadece bir mevzuat değişikliği değil, aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun çok hukuklu ve dine dayalı yapısından laik, üniter ve modern bir ulus-devletin birey ve aile anlayışına geçişin en mühim adımıdır.

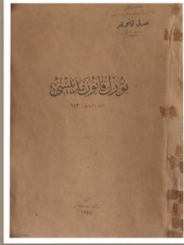
Kanunun Meclis'te kabulünden önce 1924-1925 yıllarında Adliye Vekili Mahmut Esat (Bozkurt) başkanlığında yoğun bir şekilde çalışan bir komisyon, mukayeseli hukuk yöntemiyle başta 1907 tarihli İsviçre Medeni Kanunu olmak üzere, çeşitli Avrupa kodlarını incelemiş; sade dil, genel hükümler tekniği ve laik karakteri nedeniyle İsviçre sisteminin tercüme-resepsiyon yoluyla benimsenmesine karar vermiştir.

Adliye Vekili
Mahmut Esat Bozkurt

Kanun taslağı, TBMM Adalet Komisyonu'nda tartışılmasının ardından 17 Şubat 1926'da Genel Kurul'da oy birliğiyle kabul edildi. Kabul sırasında, çeşitli itirazlar yükselse de Kanun 4 Nisan 1926'da Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Altı aylık geçiş dönemindeki dil ve terim uyarlamalarının tamamlanmasının ardından 4 Ekim 1926'da yürürlüğe girmiştir. Aynı yıl kabul edilen 818 sayılı Borçlar Kanunu ile birlikte özel hukuk bütünlüğü sağlanmıştır.

Kanunun yapısı, klasik bir medeni kanun sistematigini haizdir: Kişiler hukuku, aile hukuku, miras hukuku ve eşya hukuku. Norm tekaüğü bakımından ilk nitelik özelliklere dikkat çekicidir. İlk olarak, hâkimin kanunda boşluk bulunan hâllerde kanun koyucu gibi hüküm tesis edebileceğini ve hakkaniyete başvuracağını öngören genel hüküm (m. 1), yorum ve hukuk yaratma süreçlerini açıkça kurumsallaştırır. İkincisi, dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasaklanması (m. 2), özel hukuk ilişkilerinin tamamına nüfuz eden gerçeğe ilkeler olarak işlev görür; böylece katı tip kurallar yerine esnek, ilke temelli bir uygulama kültürü teşvik edilir. Mal rejimini bakımından kanuni rejim "mal ayrılığı" olarak belirlenmiştir ki, bu tercih ekonomik bireyselliği esas alan modern bir mülkiyet anlayışını yansıtır.

Medeni Kanun'un özellikleri, dönemin sosyo-politik bağlamında devrime niteliktedir. Kanun, dini hükümleri dışlayarak bireysel hakları seküler bir çerçevede düzenler. Bir hukuk metninin ötesinde, Türkiye'nin modernleşme projesinin temel taşı ve toplumsal bir mühendislik aracı olmuştur. Bu durum, Cumhuriyet'in 1928'de Anayasa'dan "Devletin dini İslam'dır" maddesini kaldırmasının habercisi olmuştur.

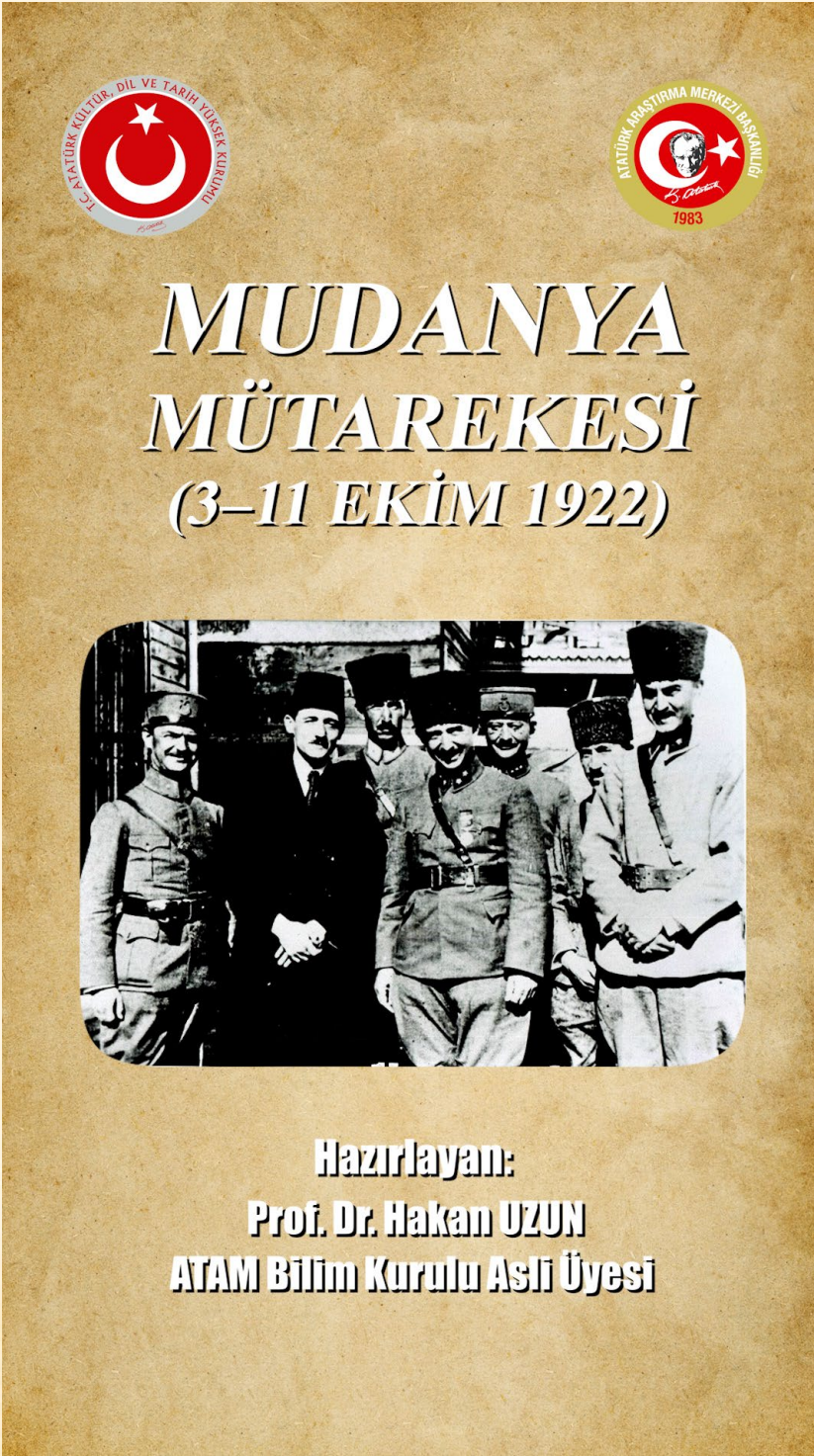

2002 yılında yürürlüğe giren 4721 sayılı yeni Türk Medeni Kanunu ile yürürlükten kaldırılan bu temel metin, yaklaşık 100 yıldır Türk toplumunun hukuka olan güveninin altyapısını şekillendiren en önemli metinlerden biridir. Türk Kanun-ı Medenisi'nin Türkiye'nin modernleşme serüvenindeki yeri ve önemi, hukuk tarihi ve cumhuriyet tarihi açısından üzerinde durulmaya değer bir araştırma konusudur.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM'ın “Mudanya Mütarekesi (3-11 Ekim 1922)” başlıklı sosyal medya paylaşımı, ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Hakan Uzun tarafından hazırlandı.

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

26 Ağustos 1922'de başlayan Büyük Taarruz ile Yunan ordusunun bozguna uğramasının ardından, Türk ordusunun takip harekâtıyla Yunanlar işgal ettiği yerleri terk ettiler. Ancak hâlâ Doğu Trakya ile İstanbul ve Boğazlar işgal altındaydı ve kurtarılmayı bekliyordu. Bu amaçla, TBMM'ye bağlı birlikler Çanakkale'ye doğru ilerledi. Bunun üzerine İngilizler, tarafsız bölge ilan ettikleri Boğazlar bölgesine Türk ordusunun girmesini önlemek istediler. Bu kararı tanımayan Türk birlikleri Çanakkale yakınlarındaki Ereğli'ye girdi.

Türk-İngiliz kuvvetlerinin karşı karşıya geldikleri sırada İngiliz General Harrington'un, Londra'dan aldığı talimata rağmen askerlerine emri vermemesi ve Franklin Boullin ile bir görüşme yapan Mustafa Kemal Paşa'nın da askeri harekâtı durdurulmasını kabul etmesi üzerine Mudanya Mütarekesi görüşmelerinin başlamasından önce bu kriz atlatıldı.

İngiliz General Harrington

Mütareke görüşmeleri 3 Ekim 1922'de Mudanya'da başladı. Görüşmeler arasında Türk tarafını Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa temsil etti. Fevzi Paşa ve Refet Paşa da görüşmeler boyunca Mudanya'da kaldılar. İngiltere General Harrington, Fransa General Charpy ve İtalya da General Monbelli tarafından temsil edildi. Yunanistan ise General Mazarakis ile Albay Sarıyanis'i görevlendirmesine karşın, Yunan delegeler görüşmelere katılmadı. Görüşmeler 11 Ekim'de uzlaşmayla sonuçlandı.

14 maddeden oluşan ve 15 Ekim'de yürürlüğe konulan Mudanya Mütarekesi'nin önemli şartları şunlardır:

- Mütareke, imzalandıktan üç gün sonra, 14/15 Ekim gecesi yürürlüğe girecektir.
- Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki silahlı çatışma sona erecektir.
- Yunanlılar Doğu Trakya'yı 15 gün içerisinde boşaltacaklar, bölge, İtilaf Devletleri aracılığıyla 30 gün içerisinde Türk yönetimine devredilecektir.

• Barış antlaşması imzalanmaya kadar Türk ordusu Trakya'ya geçemeyecektir. Buna karşılık iç güvenlikle ilgili olarak sayısı 8000'i aşmayacak bir jandarına kuvveti gönderilebilecektir.

• Barış antlaşmasının imzalanmasına kadar Meriç'in sağ sahil ve Kırcağaç İtilaf Devletlerinin işgali altında kalacak ve Türk kuvvetleri Çanakkale Boğuzu ve İzmir'e belirlenen çizgiyi geçemeyeceklerdir.

Başlangıçta Mütareke'yi kabul etmek istemeyen Yunanistan, 14 Ekim'de Mütareke'yi imzaladı. Mudanya Mütarekesi'nin imzalanmasıyla Millî Mücadele'nin askeri bölümü başarıyla tamamlandı ve Mısak-ı Milli ile belirlenen yurt toprakları içinde bulunan Doğu Trakya, savaş yapılmadan kurtarıldı. İngiltere yeni Türk devletinin siyasal varlığını kabul ederken İngiltere Başbakanı Lloyd George ise görevinden istifa etti ve ülkede seçimlere girdi.

Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra, Doğu Trakya'nın teslim alınması görevi, Refet Paşa'ya verildi ve Refet Paşa, Doğu Trakya Valiliği'ne atandı. 19 Ekim 1922'de İstanbul'da göreve başlayan Refet Paşa, barış sağlanmaya kadar TBMM Hükümeti'nin bir temsilcisi olarak görevini sürdürdü.

Mudanya Mütarekesi, Anadolu'da çok uzun süredir devam eden savaş haline son verdi; Doğu Trakya savaşılmadan vatan topraklarına katıldığı için Türklerin masada da kazanabileceğini gösterdi ve barışa giden yolun başlangıcı oldu.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Ayten Sezer Arığ, ATAM'ın “Ankara'nın Başkent Oluřu” başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

Ankara'nın Başkent Oluřu

Hazırlayan: Prof. Dr. Ayten Sezer Arığ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

atam.gov.tr

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Ankara'yı diğer şehirlerden farklı kılan yönü tarihinin çok eskiye dayanmasıdır. Uzun yüzyıllar içinde üzerinde pek çok devletin kurulup yıkılması da şehrin önemini ortaya koymaktadır. Hititlerden, Friglere, Lidyalılara, Perslere, Galatlılara, Bizans'a, Selçuklu'ya ve Osmanlı'ya ev sahipliği yapan Ankara, nihayet, Milli Mücadele hareketinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin merkezi olma yerefine nail olmuştur.

atam.gov.tr

Çok zengin ve parlak dönemler geçiren Ankara, Osmanlı döneminde birkaç kez yangınla karşı karşıya kalmıştır. Bu talihsizlikler Ankara'yı 1920'lerde bir Orta Anadolu kasabası görünümüne sokmuştur. Anadolu'nun diğer pek çok şehri gibi Birinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan işgallerden Ankara da nasibini almış ve İngiliz ile Fransız askerlerinin işgaline maruz kalmıştır.

atam.gov.tr

Milli Mücadele döneminde önce Ali Fuat Cebesoy'un 20. Kolordu Komutanı olarak, Mustafa Kemal'in de Heyeti Temsiliye Başkanı olarak 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya gelmesiyle gerek Anadolu'nun ortasında olması, İstanbul ve diğer bölgelere yakınlığı, gerekse demir yolu ve kara yolu bakımından diğer illere bağlantısının bulunması bakımından stratejik bir öneme de sahip şehir Milli Mücadele'nin kararگاهی haline getirilmiştir. 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da açılan Büyük Millet Meclisi ülkenin işgalden kurtuluşunu sağlamıştır. İstiklal Marşı'nın yazıldığı bir yer olan Ankara aynı zamanda milli egemenliğin, siyasetin ve diplomasiinin de merkezi olmuştur.

atam.gov.tr

Milli Mücadele'nin başarıyla sonuçlanması üzerine 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi sona ermiş ve yeni seçimler yapılarak 11 Ağustos 1923'te ikinci TBMM Dönemi başlamıştır.

atam.gov.tr

2 Ekim'de işgal güçleri İstanbul'dan ayrılmış ve 6 Ekim 1923 tarihinde Şükrü Naili Paşa komutasındaki Türk askerî birlikleri törenle şehre girmişlerdir. Bu süreçte daha önce Osmanlı döneminde de gündeme gelen başkentin İstanbul'dan taşınması konusu bu dönemde de ele alınmış ve İsmet Paşa ile 14 milletvekilinin, 9 Ekim 1923 tarihinde verdikleri yasa önerisinde Ankara'nın coğrafi ve stratejik konumunun öneminde dikkat çekilmiş ve 23 Nisan 1920'den beri fiilen hükümet merkezi olan Ankara'nın TBMM tarafından 13 Ekim 1923 tarihinde Türkiye'nin başkenti olması kabul edilmiştir.

atam.gov.tr

Beş yüz yılı yakın Osmanlı başkenti (payitahtı) olan İstanbul, Ankara'ya kaymış. Ankara, devletin ve Türkiye'nin hem kalbi hem de beyni konumuna gelmiştir. 1924'te kabul edilen Anayasa'da da değiştirilmesi teklif dahi edilemez denilen bir madde ile yeni Türkiye'nin yeni başkenti olarak yer almıştır.

atam.gov.tr

Batılı pek çok ülke Ankara'nın başkent oluşunu kabul etmek istemeseler de zamanla bu durumu kabullenerek elçiliklerini Ankara'ya taşımak zorunda kalmışlardır. Ankara'nın siyasetin olduğu kadar, bilim ve sanatın merkezi olarak modern bir başkent olması için önemli çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Ankara'nın Başkent oluşunun 102. yılı kutlu olsun.

atam.gov.tr

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM'ın "Türkiye Cumhuriyeti'nin İlanı (29 Ekim 1923)" başlıklı sosyal medya paylaşımı, ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Orhan Avcı tarafından hazırlandı.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İLANI (29 EKİM 1923)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Orhan Avcı
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Türkiye'de monarşinin yerini cumhuriyetin alması 19. yüzyılın başında, Osmanlı padişahı II. Mahmut'un, taprı leri getirdiği olan "Ayınlar" ile 1838'de imzalandığı "Sened-i İltifak" ile başladı. Sultanın yetkilerinde doğrudan bir kısıtlama olması da imparatorluk içerisindeki başlıca güçlerin varlıklarını sultana kabul ettirmeleri önemli idi.

İkinci yüzyıllarda 1839'da ortaya çıkan "Tanzimat Fermanı" temel olarak "vazgı" ve "askerlik" konularını ön plana çıkararak imparatorluk içerisinde yapıyı yeniden düzenledi. 1856'da imzalandığı Islahat Fermanı'nda ise milliyetçi politikaları Osmanlı tebası ön plana çıkarıldı. 1876'da Kanun-ı Esasi ile, bir imparatorluk olmasına rağmen Osmanlı idaresi, anayasal savaşı ile sonuçlandı.

II. Meşrutiyet'in başlangıcı olarak anılan 24 Temmuz 1908'de meşrutî monarşinin yeniden kurulması da Türkiye tarihinde önemli gelişmelerden biridir. Anayasa ve parlamento 1876'dan sonra ilk defa uygulanmaya başlandı. 1908-1918 arasında Türkiye'de etkili olan İtilaf ve Terakki Cemiyeti de anayasanın var olduğu meşrutî bir düzeni savunmaktaydı.

Osmanlı İmparatorluğu, 1912-1918 yılları arasında devam eden bir Balkan Savaşı sonucunda Rumeli'deki varlığını kaybedince Anadolu'nun ön plana çıktığı bir devlet anlayışı doğdu. 1918-1919 arasındaki Birinci Dünya Savaşı'nda ise Almanya ile olan savaş birlikteliği ile Anadolu'nun korunması genel anlayışın yansımalarının görüldüğü bir askeri hareketlilik yaşandı.

1918 Ekim'i'ne geldiğinde Almanların Batı Cephesi'nde istedikleri sonucu elde edemediği, olmaları nedeniyle, Osmanlı İmparatorluğu da tehdit olma üzere, müdahaleleri silahlı çatışmalara sokuldu. Bu hareketi geçtikten, 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekkesi'yle askeri çatışmaları durdurulduğu bir dönem başlamıştı da İngilizler yeniden mütarekeyi ihmal ettiler ve 15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılara işgal edilmesi Mustafa Kemal Paşa'nın yanında Milli Mücadele'nin başlamasına neden oldu.

Mustafa Kemal Paşa, İzmir'in işgalinden bir gün sonra 9. Ordu Müfettişi olarak Anadolu'ya hareket etmesi ile Osmanlı yönetiminin ilgisinden kaynaklanan siyasi, askeri ve diplomatik boşluğu millet adına yeni bir anlayışla doldurmasını sağladı.

Anadolu'daki faaliyetlerinde milli hükümetin ortaya çıkıp yerleşmesi için yollar danyan Paşa'nın, Samsun'da gelişmesinden on gün sonra Havza'da yayınladığı genelgede İzmir ve Manisa'nın işgaline getireceği teklifi açıkça hissettirdiği söylenir.

22 Haziran 1919 tarihli Amasya Genelgesi'nde ise vatanın bütünlüğünün ve milletin geleceğinin tehlikede olduğu belirtildi. Merkezî Hükümet'in ihmal davetlerinin etisi ve kontrolü altında tutuldu bulundugundan bağımsızlık bu durumda, milleti yok olmayı önlediği belirtildi. "Milletin bütünlüğüne yane milletin vatan ve kararı kuracaktır" ilkesi benimsendi ve milli arzu üzerine, Sivas'ta ulusal bir kongre toplanması kararlaştırıldı.

Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'da 1919'daki faaliyetlerinden biri de Erzurum Kongresi'ne katılmasıdır. 7 Ağustos 1919'da ortaya konulan Kongre Beyanamesi'nde, İstanbul'daki Hükümet'in hiçbir milli iradeye dayanmadığı, değiştirildi. Hükümet'in meyhane gelen etem ve faaliyetlere yare olma sürecinin anlayışla, söylendi. Bundan sonra da karşılaşılabilecek durumlarda, Hükümet'in daha fazla ve kabul edilemeyecek kararlara bağ egmesinden büyük endişe duyulduğu belirtildi.

Türk Millî Mücadelesi'nin dönüm noktalarından biri olan Sivas Kongresi'nde de vatan ve milletin korunup bütünlüğünün sağlanması için her türlü tedbirin alındığı ilan edildi. 11 Eylül 1919'da yayımlanan beyanname ile İstanbul Hükümeti'nin ve onun oluşmasını sağlayan İradenin yetkilerini millete devrettiğinin işaretleri verildi.

Türkiye'de Cumhuriyet'e gelişmesinde en önemli adımlardan biri 23 Nisan 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün bir "Kurucu Meclis" olması için çaba sarf ettiği bu kurum, Mıska-ı Milli şartlarının sağlanması yoluyla millet hâkimiyetinin gerçekleştirilmesi için faaliyet gösterecekti. Böylece Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışı Türkiye'de monarşiden cumhuriyete geçişin ilk somut adımı oldu.

20 Ocak 1921 tarihli "Teşkilat-ı Esasiye Kanunu", bir anayasa olarak Türkiye'nin cumhuriyete giden yolda atıldığı ikinci önemli adımdır. Ankara'da oluşan yeni yönetimin ilk anayasasının birinci maddesinde, hâkimiyetin kayıtsız şartsız millete ait ve yönetimin şeklinin halkın geleceğini bizzat yönetmesi esasına dayalı olduğu belirtilmiştir.

İkinci Madde'de, yürütme gücü ve kanun yapma yetkisinin millete tek ve gerçek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisi'nde toplandığı söylenmiştir.

1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun Üçüncü Maddesi'nde, Türkiye Devleti'nin, Büyük Millet Meclisi tarafından yönetildiği ve hükümetin adının "Büyük Millet Meclisi Hükümeti" adını taşıdığı ifade edildi.

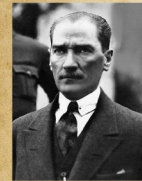
Dokuzuncu Madde ile Büyük Millet Meclisi genel kurulu tarafından seçilen başkannın, bir seçim dönemi boyunca Büyük Millet Meclisi Başkanı olduğunu belirtir.

İstanbul'daki yönetim, İtilaf Devletlerine Lozan Barış Antlaşması'nı görüşmelerine davet edilince Türkiye'de rejim değişikliğine giden yolda en önemli gelişmelerden biri daha yaşandı. 1 Kasım 1922'de yapılan oylama ile saltanat, nihayetle ayrılarak kaldırıldı ve Sultan VI. Mehmet Vahidettin'in saltanatı sona erdi. Böylece İstanbul'un 16 Mart 1920'de İngilizler tarafından işgal ile birlikte Osmanlı Hükümeti ve Devlet tarihine sarılmış olarak kabul edildi.

Bütün bu gelişmeler sonrasında Lozan Barış Antlaşması'na yeni Türkiye'yi duyuruya kabul ettirmesi, Ankara'nın yeni devletin başkenti olarak belirlenmesi ve o sırada oraya çıkan hükümet kurma sorununun çözülmesi bitmesi ile birlikte rejimin Cumhuriyet'e geçiş için uygun zemin oluşturmuş oldu.

Bu doğrultuda, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi ve aynı gün 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesinde dair çıkarılan kanunla altı maddeli anayasaya eklendi. İlk maddede hâkimiyetin kayıtsız, şartsız millete ait olduğu tekrar edildi. Yönetim şeklinin halkın geleceğini bizzat belirlemesi esasına dayalı olduğu söylenerek Türkiye Devleti'nin hükümet şeklinin "Cumhuriyet" olduğu belirtildi.

İkinci Maddede, Türkiye Devleti'nin dilinin İslam ve resmî dilinin Türkiye olduğu ifade edildi.

1921 Anayasası'nın 10. Maddesi'nde ise Türkiye Cumhuriyeti'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi genel kurulu tarafından ve kendi bütçesi arasında, bir seçim dönemi için seçildiği açıklandı. Başkandlık görevinin yeni cumhurbaşkanının seçilmesine kadar devam eteceği ve yeniden seçilmesinin uygun olduğu belirtilmiştir.

Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim 1923'te yapılan anayasa değişikliğinde 12. Madde'ye göre başbakan, cumhurbaşkanı tarafından Meclis bütçesi arasında seçiliyordu. Diğer bakanlar ise başbakan tarafından yine Meclis bütçesi arasında seçilirdi. Sonra cumhurbaşkanının onayına sunuluyordu.

Cumhuriyet'in ilanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'nin ilk cumhurbaşkanı olarak seçildi.

Türkiye'de Cumhuriyet rejiminin yerleşmesindeki son gelişme de 3 Mart 1924'te halifeliğin kaldırılması olmuştur. Bu kanunla hanedan üyeleri yurt dışına çıkarıldılar. Böylece devletin temsil edilmesi hususunda tüm haklar ve yetkiler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde toplandı.

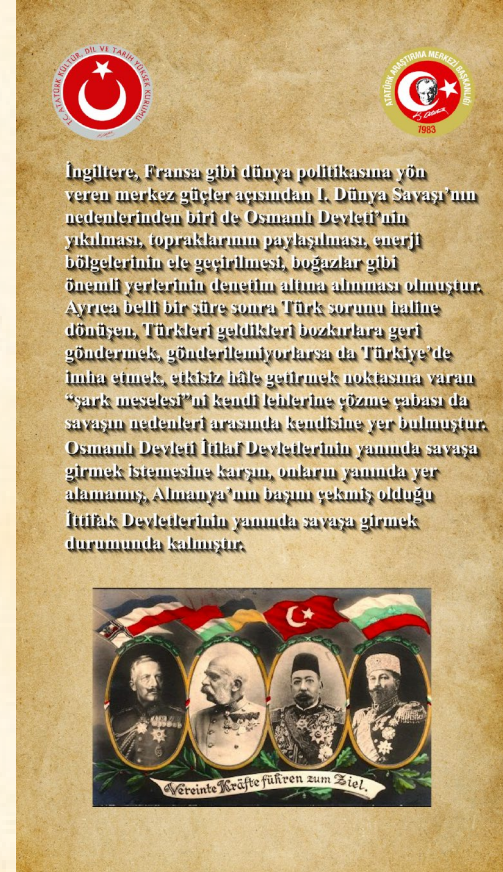
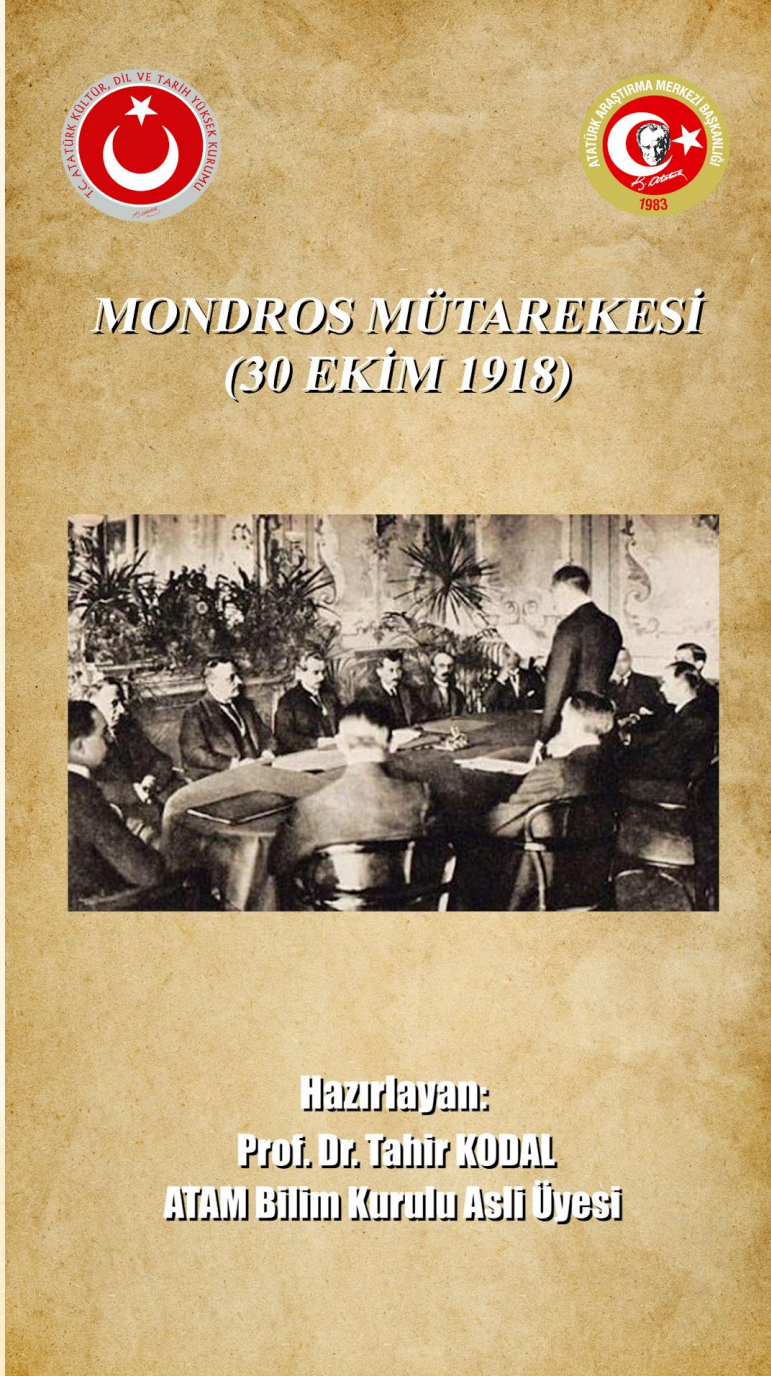

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun
102. yılı kutlu olsun.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Tahir Kodal, ATAM'ın "Mondros Mütarekesi (30 Ekim 1918)" başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

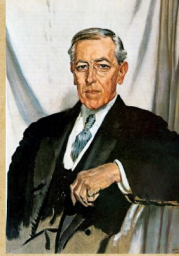

23 Temmuz 1913'te Avrupa merkezli başlayan Amerika'dan Ukrayna'ya kadar genişleyen, yoksul devlet ve toplumlarından etkilenen I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti Çanakkale ve Kafkasya'da önemli bir rol oynadı. Bu süreçte Anadolu'da olduğu gibi Ezeri buenil zaferlere inza atılmıştır.

Ancak I. Dünya Savaşı, Amerika Birleşik Devletleri'nin İttihat Devletleri yanında savaşa girmesinin ardından, 1918 sonbaharına doğru hızla bir şekilde İttihat Devletleri lehine gelişmeye başlamıştır. İttihat Devletleri ordusunun 15 Eylül 1918'de Makedonya'da Bulgarlara karşı yaptığı ileri hareket sonrasında Bulgaristan savaşı sona ermiştir.

Bu gelişimin ardından, Osmanlı Devleti ile Almanya arasındaki bağlantı ortadan kalkmış, Avusturya-Macaristan'ın ve Almanya'nın birlikteliğinde bulunması üzerine Osmanlı Devleti ile Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Wilson'un 3 Ocak 1918'de Kongre'ye sunduğu on dört maddelik barış programı ve 27 Eylül 1918'de verdiği temasa ortaya koyduğu prensipler çerçevesinde müzakerelere başlanmıştır. İstiklal mücadelesini sürdürmektedir.

İktidardaki Taki Paşa Hükümeti 3 Ekim 1918'de istifa etmiş, Paşanın Vaidetisi'den Hükümet'i kurma görevini alan Ferit Paşa'nın bu konuda başarısız olması üzerine Ahmet İzzet Paşa Hükümet'i kurmuş, başlayan müzakereler görüşmelerini devam ettirmiştir. İngilizler ile görüşmelerin 15 Ocak 1919'da esir alınan ve esirlik günlerini Konya'da geçiren olan General V. F. Townshend ile ilgili geyan Hükümet, bu gelişimden sonra direkt olarak sonu; almıştır. Üstelik İngiliz Hükümeti Akdeniz Filosu Başkumandanı Komandir Arthur Cough Calthorpe'a İngilizler, İttihat Müdahileleri adını müzakereler görüşmelerini yürütme yetkisini vermiştir.

Amiral Calthorpe, 23 Ekim'de Sadrazam Ahmet İzzet Paşa'ya bir telgraf çekerek müzakereler görüşmelerinde bulunmak üzere Limni Adası'na Mondros Limanı'na bir heyet gönderilmesini istemiştir. Müzakereler görüşmelerini için belirlenecek heyette kimlerin yer alacağı konusunda Paşanın ile Hükümet arasında yapılan kısa bir anlaşmazlıktan sonra toplanan Meclis-1 Vüked, Damat Ferit Paşa'nın delegeler olarak seçilmesini uygun olmuştur. Onun yerine Bahriye Nazırı Rauf, Hariciye Müsteşarı Nazat Hikmet ve Yarbay Sadullah Beyler'in gönderilmesine karar verilmiştir.

27 Ekim 1918'de Mondros limanında denizli Agamemnon aralığında başlayan müzakereler görüşmelerine İttihat Devletleri heyetinde İngilizler'in Akdeniz Filosu Komandanı Amiral Calthorpe, Osmanlı Devleti heyetinde ise Bahriye Nazırı Rauf Bey başkanlık etmiştir.

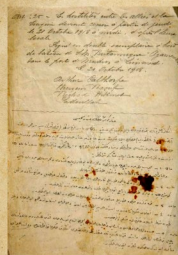
Amiral Calthorpe, müzakereler başlar başlamaz kendisine bildirilmiş olan müzakereler metnini Osmanlı delegelerine okumuş ve 15 dört maddesinde en ufak bir değişiklik yapılmayacağını bildirmiştir. Amiral Calthorpe'un bu teklifleri Türk heyeti tarafından İstanbul'a iletilmiştir. Ancak İstanbul'dan gönderilen değişiklik teklifleri, daha önce delegelere verilen direktifler gibi, İngiliz Amiral tarafından dikkate alınmamıştır.

Calthorpe, yalnızca Boğazların ıgallı arasında Osmanlı birliklerinin bulunmasını ve Yunan gemilerinin aşama karantinasında gemilerini Hükümet'e bildireceğini söylemiştir. Ancak bu husus da yerine getirilmemiştir. Görüşmelere oldukça sabır, iyi niyetli, ancak bir şekilde başlayarak Rauf Bey Ezerinde yavaş bir dost etkiyi bırakmış ve ateşkes görüşmelerini tek tek kabul ettirmeyi başaran Calthorpe, müzakerelerin sonuna doğru Osmanlı heyetine, partisine reddi veya kabulü konusunda son kararın hemen kendilerine bildirilmesi şeklinde sert bir tutum almıştır.

Bu nedenle Türk heyeti, İstanbul'dan gelecek cevaba beklemeden, dört gün süren ve bir oturumunda toplanmış Osmanlı Devleti heyetinde her biri diğerlerinden ayrı olarak Ezeri toplanmış 25 maddeden oluşan müzakereleri 30 Ekim 1918'de imzalamıştır.

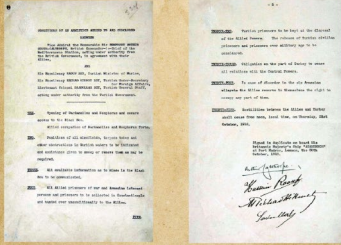

Osmanlı Devleti'nin kayıtsız-partsız teslimini sağlayan Müzakereler görüşmelerine genel olarak bakıldığında özellikle Boğazların ıgallı esas olan ilk üç maddesi, el koyulmuş tasarrufları ve o vakit ayıklanmadıkları stratejik noktaları ıgallı sağlayan 7. maddesi ve bu maddelerin gereğini yerine getirmede hayati önem taşıyan Osmanlı ordusunun dağıtılması ve silahsızlandırılması amaçlayan 5. ve 20. maddeler dikkatleri çekmektedir.

Bu maddelere Toros Tünellerinin işgalini esas alan 10. madde, doğuda 1914 armasına çekilmeyi şart koşan 11. madde ve altı vilayetin işgalini öngören 2-4. maddeleri de eklemek mümkündür. Mütarekenin birçok maddesi oldukça muğlak olup çeşitli şeklide yorumlanmaya ve uygulamaya açık tutulmuş, özellikle Osmanlı ordusunun devletin sınırlarını ve iç düzenini sağlayamayacak bir duruma sokulmak istendiği izleniminden kaynaklanmıştır. Böylece İtilaf Devletleri Türk ordusu ile ilgili gerçek düşüncelerini ortaya koymaktan çekinmişler ve uygulamada her tarafa çekilebilen bir metin hazırlamışlardır.

Müttefikler, Osmanlı Devleti ile imzalanan mütarekenâmeye bir teslim belgesi gözüyle baktıklarından, Türk ordusuna doğrudan daha rahat hareket etmeyi düşünmüşlerdir. Yine Müttefikler mütarekeye zaman kaydı koymamak suretiyle Osmanlı Devleti'nin en ağır şartları kabul edinceye kadar mütarekeyi uzatmak salâhiyetini ellerinde tutmuşlardır. Yine mütarekenin 1., 2., 3., 6., 8., 9., 12., 14. ve 18. maddelerinin doğrudan veya dolaylı olarak deniz yolları ile ilgili olması, İngiltere'nin dönemin en önemli askeri ve ticari ulaşım hattını oluşturan denizlere ve dokunmaya verdiği öneme dikkatleri çekmiştir.

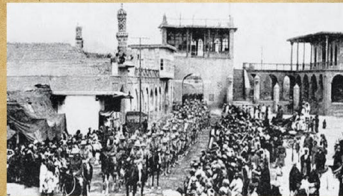
Mütareke şartlarının bu şekilde belirlenmiş olması, I. Dünya Savaşı'nın temel nedenini göstermesi açısından da önemiydi. Ayrıca Hükümet habersizliği dışında bütün ittifakın habersizliği, 12. madde bağlamında denetim altına alınmış, en temel haklardan biri ortadan kaldırılmıştır.

Osmanlı Hükümeti tarafından olumlu karşılanmışla birlikte, Mondros Ateşkes Antlaşması, Osmanlı Devleti'nin siyasi ve askeri varlığını sona erdiren bir belge niteliğindedir. Türk tarihinde görülen en ağır şartları içeren mütareke ile çeşitli araçlar ve yöntemler kullanılarak yapılmış Osmanlı Devleti'nin askeri yönetime yıkılması gerçekleştirilmiştir. Başkentinin işgal edilmesinin alt yapısı hazırlanmış, Türklerin dört yüz yıldan fazla yönetmiş oldukları Orta Doğu'dan yani geleceğin enerji bölgelerinden tasfiyesi gerçekleştirilmiş, "şark meselesi"nin batılı devletler yararına çözümü için sava aralanmış, Türkleri Türkiye'den atmak, atılmayorsak Anadolu'da imha etmek amacıyla bir adım daha yaklaşılmıştır.

Ayrıca bu mütareke bir teslim belgesi niteliğinde olduğundan yapının da söz konusu edilmemiştir. Bu nedenle mütareke denetimi ve uygulanması uluslararası bir güvenceye kavuşturulmamış, imzaların iyi niyetine bırakılmıştır. Nitekim mütarekenin uygulanması hiç de Osmanlı Devleti idarecilerinin öngördüğü gibi olmamış, İngiltere ve müttefikleri için geçerli olan mütareke değil, daha önce savaş devam ederken aralarında imzalandıkları gizli paylaşım antlaşmaları olmuştur. Bu nedenle, bir gün gibi kısa bir süre sonra, İtilaf devletleri mütarekeye aykırı bir şekilde, 3 Kasım 1918'de Musul'dan başlayarak Türk topraklarını işgallere başlamışlardır.

Bir bakıma şark meselesini veya Türk meselesini çözüme kavuşturmak için de harekete geçmişler, başkent İstanbul dâhil, Türkiye'nin dört bir yanını işgal etmişlerdir. Bu işgallere karşı çıkan Türk milleti, Mustafa Kemal Paşa önderliğinde bağımsızlığını korumak için İstiklal Savaşı'nı yapmış, Ankara merkezli yeni Türk devletini, Cumhuriyet'i kurmayı ve şark meselesini kendi lehine çözüme kavuşturmayı, bu bağlamda hazırlanmış ve Türklerin imha planı olarak bilinen Sevr Antlaşması'nı sonuçsuz bırakmayı başarmış, Türkiye'de varlığını Lozan Barış Antlaşması ile yeniden kabul ettirmiştir.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Sevtap Demirci Cumhuriyet Bayramı vesilesiyle konuyla ilgili değerlendirmelerde bulunmak üzere NTV'nin canlı yayınına katıldı.

10

HABERLEŞME ÜYELERİNDEN

Haberleşme Üyelerinden

ATAM Haberleşme Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Kalemli, ATAM'ın "İstanbul'un Düşman İşgalinden Kurtuluşu" konulu sosyal medya paylaşımını hazırladı.

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı'na, savaş kazanacakları düşüncesiyle İtilaf Devletleri safında katıldı. Ancak istediği sonucu elde edemedi ve 30 Ekim 1918'de İtilaf Devletleri ile Mondros Mütarekesi'ni imzalayarak savaştan çekildi. Mondros Mütarekesi ile bir barış devresine girileceği düşünülse de İtilaf Devletleri, mütareke hükümlerine aykırı olarak Türk topraklarını işgale başladılar. 13 Kasım 1918'de İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan gemilerinden oluşan 61 parçalık donanma ile başkent İstanbul'a gelip şehri fiilen işgal ettiler.

İtilaf Devletleri, 13 Kasım 1918'de fiili olarak kontrol altına aldıkları İstanbul'u, Anadolu'da Milli Mücadele bağlamında ortaya çıkan yeni gelişmeler ve Son Osmanlı Mebusan Meclisinin 28 Ocak 1920'de Misak-ı Milli'yi kabul edip 17 Şubat 1920'de kamuoyuna açıklamayıyla 16 Mart 1920'de resmen işgal ettiler. İstanbul'da kendi işgal yönetimlerini kuran İtilaf Devletleri idari bakımdan müdahaleci bir tavır sergilerken azınlıkların tahrikleri ile de Türklerin açılan yaralarını daha fazla deşip kanattılar. İşgalin ağır yükü İstanbul'da her geçen gün daha fazla hissedildi.

İşgaller döneminde Ankara'da Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığında kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin yürüttüğü Milli Mücadele'de Batı Cephesi'nde 26 Ağustos 1922'de Büyük Taarruz Harekâtı başladı. 30 Ağustos 1922'de Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanılmasının ardından 18 Eylül 1922'de bütün Batı Anadolu Yunan işgalinden kurtarıldı. Zaferle Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile İtilaf Devletleri arasında 11 Ekim 1922'de Mudanya Mütarekesi imzalandı. Böylece Milli Mücadele'nin askeri aşaması başarıyla ulaşırken diplomasi alanında mücadele sürdürüldü.

Mudanya Mütarekesi'ne göre Doğu Trakya Yunanlılar tarafından boşaltılacak ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetine teslim edilecekti. Ancak İtilaf Devletleri kuvvetleri o anda bulundukları yerlerde kalacaklardı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti barış konferansı sonuçlanmaya kadar bu karara uyacaktı. İstanbul da bu topraklar içinde kalıyordu ve barış konferansı sonuna kadar işgal kuvvetleri burada bulunacaklardı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti bu sırada Doğu Trakya'yı devir teslim almak üzere Refet Paşa'yı görevlendirdi. Refet Paşa 19 Ekim 1922'de İstanbul'a geldi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Lozan Barış Konferansı sürecinde 1 Kasım 1922'de aldığı kararla saltanat makamını kaldırdı. Bu durum karşısında boşluğa düşen İstanbul Hükümeti 4 Kasım 1922'de istifa etti. Bunun ardından İstanbul'un resmi daireleri, doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ne ve yine onun adına Refet Paşa'ya bağlılıklarını bildirdiler. Refet Paşa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti adına İstanbul'un idaresini üzerine aldı. Arkasından İstanbul'da kurulan işgal yönetiminin sona erdiği ilan edildi.

Lozan Barış Konferansı 20 Kasım 1922'de toplandığında İsmet Paşa'nın başkanlığını yaptığı Türk heyeti İstanbul'un tahliyesi meselesini görüşmeyi gündeme getirirse de İtilaf Devletleri temsilcileri diğer isteklerini kabul ettirebilmek adına bunu hemen gündeme almak istemediler. 4 Şubat 1923'te Lozan Barış Konferansı kesildiğinde bu konuda bir sonuca varılamadı. Tahliye meselesi ancak Konferans'ın 23 Nisan 1923'te başlayan ikinci aşamasında ele alındı. 24 Temmuz 1923'te imzalanan barış antlaşması ile İstanbul'un boşaltılması da kabul edildi.

Kabul edilen Tahliye Protokolü'ne göre, Lozan Barış Antlaşması Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti tarafından onaylanıp yürürlüğe girdikten sonra İngiliz, Fransız ve İtalyan birlikleri altı hafta içerisinde İstanbul'u boşaltacaklardı. Bunun için ayrıca bir Tahliye ve Teslim Komisyonu oluşturuldu. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti, 23 Ağustos 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nı onayladı ve İsmet Paşa tasdik haberini bir nota ile İtilaf Devletleri temsilcilerine bildirdi. Böylece 23 Ağustos 1923 gece yarısından itibaren İtilaf Devletleri birlikleri İstanbul'dan ayrılmaya başladılar.

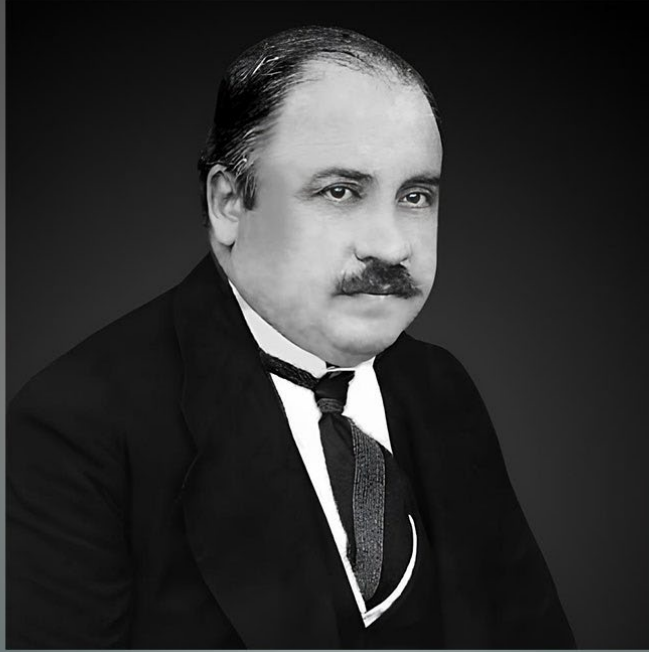

Altı hafta boyunca devam eden tahliye faaliyetlerinin sonunda İtilaf Devletleri birlikleri 2 Ekim 1923'te Türk bayrağını selamlayarak İstanbul'u tamamen boşalttılar. İtilaf Devletleri komutanları İstanbul'dan ayrılırken İstanbul Kumandanı Selahaddin Adil Paşa ile Umumi Teslim ve Tesellüm Protokolü'nü imzaladılar. İşgal kuvvetlerinden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti adına Şükrü Naili Paşa komutasındaki Üçüncü Kolordu birlikleri 6 Ekim 1923'te törenle İstanbul'a girip askerî idareyi devraldılar. Bugün şehrin düşman işgalinden kurtuluşu adına coşkulu kutlamalar yapıldı. Bundan sonra da İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluş yıl dönümleri günün anlam ve önemine uygun biçimde yapılan törenlerle anıldı.

Haberleşme Üyelerinden

ATAM'ın “Ziya Gökalp (1876-1924)” konulu sosyal medya paylaşımı, ATAM Haberleşme Üyesi Doç. Dr. Seda Bayındır Uluskan tarafından hazırlandı.

ZİYA GÖKALP
(1876-1924)

Hazırlayan:
Doç. Dr. Seda BAYINDIR ULUSKAN
ATAM Haberleşme Üyesi

atam.gov.tr

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Türk milliyetçiliğinin ideoloğu, fikir adamı, sosyolog, yazar ve şair Ziya Gökalp, 23 Mart 1876'da Diyarbakır'da doğdu. İlk eğitimini önce mahalle mektebinde, sonra da Diyarbakır Askeri Rüştiyesinde alan Mehmet Ziya, 1891'de girdiği Diyarbakır Mülki İdadisinde hocası Dr. Yorgi Efendi'den çok etkilendi. Kendisine ilk felsefe merakını veren bu hocasından Fransızca, amcasından da Arapça ve Farsça öğrendi.

atam.gov.tr

Namık Kemal

Ziya Paşa

İdadî eğitimi sonrasında gittiği İstanbul'da Mülkiye Baytar Mektebi'ne girdi. Fakat Dr. Abdullah Cevdet vasıtasıyla yolunun kesildiği İttihat ve Terakki Cemiyetinin bazı faaliyetlerine katıldığı için ezazisinde yattı. Aldığı ceza nedeniyle eğitimini tamamlamadan Diyarbakır'a döndü. Ailesinden edindiği birikim, okulda aldığı çağdaş eğitim ile Namık Kemal ve Ziya Paşa gibi yazarların eserlerinden edindiği vatan sevgisi düşünce yapısını etkiledi.

atam.gov.tr

II. Meşrutiyet'in ilanı üzerine İttihat ve Terakkinin Diyarbakır şubesi kuruldu. İttihat ve Terakki Merkezi Umumi Azası sıfatıyla Selanik'teki İttihat ve Terakki Kongresi'ne katıldı. Akabinde, başında Ömer Seyfettin ve Ali Canip (Yöntem)'in bulunduğu Genç Kalemler dergisinde makale ve şiirleri yayımlanmaya başladı. Yazıları Gökalp müstear adıyla çıkmaya başladıktan sonra da Mehmet Ziya'nın adı Ziya Gökalp olarak kaldı. Önceleri Osmanlılık fikrini savunan, fakat Selanik'e gittikten sonra düşünceleri büyük ölçüde değişen Gökalp, bilhassa Genç Kalemler'e katıldıktan sonra "Dilde Türkçülük" ile başlayan Türkçülük akımının önde gelen isimleri arasında yer aldı.

atam.gov.tr

Sosyolojinin kurucularından Emile Durkheim'in fikir, yöntem ve yaklaşımını Türkiye'nin toplumsal yapısını anlamak ve sorunlarını tespit edip çözüm üretebilmek amacıyla rehber edindi. Bu doğrultuda yazdığı *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak* adlı yazılarıyla fikirlerini olgunlaştırdı. İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesinde İktisadiyat Darülmecasisi'ni kurup fakültenin Edebiyat programlarına Sosyoloji dersinin konulmasını sağladı. *Türk Yurdu*, *İktisadiyat Mecmuası*, *Yeni Mecmua*, *Halika Doğru*, *Millî Tıbbat Mecmuası*, *Tanin*, *Şura-yı Ummet* gibi dergi ve gazetelerde makaleleri yayımlandı.

atam.gov.tr

Mondros Mütarekesi sonrası İngilizler tarafından tutuklanarak Malta'ya sürüldü. Burada milliyetçi aydınlarla Türk tarihi ve felsefesi hakkında konferanslar verdi. Ankara Hükümeti'nin girişimleriyle esaretten kurtulan Gökalp, yurda döndükten sonra Telif ve Tercüme Encümeni Başkanlığı ve Diyarbakır Milletvekiliği yaptı. Anayasa Encümeni başta olmak üzere pek çok heyette faaliyette bulundu. Atatürk'ün de isteğiyle Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde yazılar yazdı. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında ve kültür politikalarının geliştirilmesinde siyasi kadrolara önemli katkılar sağladı.

atam.gov.tr

Türk Medeniyeti Tarihi adlı eserini yazmaya başladıktan bir süre sonra hastalanan Ziya Gökalp, 25 Ekim 1924'te İstanbul'da vefat etti. Resmi cenaze töreninden sonra Divanyolu'ndaki Sultan Mahmud Türbesi'nin hazinesine defnedildi. Gökalp'in başta *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak* ve *Türkçülüğün Esasları* gibi kitapları olmak üzere kaleme aldığı yayımlanmış çok sayıda şiir, makale ve mektupları bulunmaktadır.

atam.gov.tr

2025 EKİM

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı

0312 285 65 11 -
0 312 285 55 12

Üniversiteler Mah.
Toplum Cad. No.5
Çankaya / ANKARA

bilgi@atam.gov.tr

www.atam.gov.tr

emagaza-atam.ayk.gov.tr

Atam.Baskanlik

AtamBaskanlik

atambaskanlik

@AtamBaskanlik

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI | 2025 BÜLTEN

